
“FINLAND – REFORM FÖR FRAMTIDEN”

Mina damer och herrar,

Jag tackar för möjligheten att få inleda diskussionen vid detta seminarium. Dagens tema “Försvarspolitik för framtiden”, särskilt när det gäller processen att reformera försvarsmakten, är högst aktuell i de flesta länder i Europa, så också i Finland. Den försvarsmaktsreform som just nu pågår i Finland gäller både försvarsmaktens uppbyggnad och verksamhet.

I reformen finns det två perspektiv: att säkerställa försvarsmaktens verksamhetsbetingelser och att trygga försvarsförmågan. Vi utgår ifrån de krav som ställs på försvaret i kristid. Det väsentliga innehållet i reformen är att uppnå balans mellan verksamheten och de allt knappare resurserna.

Behovet av en försvarsmaktsreform konstaterades redan långt innan man kände till de budgetnedskärningar som riktades mot försvarsförvaltningen efter regeringsbildningen i fjol. Också ett mobiliseringsförsvar måste följa sin tid.

Frågan behandlades redan vid beredningen av den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen 2009. Då såg de ekonomiska utsikterna ännu relativt ljusa ut. Vid sidan av den ekonomiska utvecklingen orsakas ändringsbehovet också av att verksamheten blir dyrare. Stigande utgifter och krympande resurser är en utmanande kombination. Löner, hyror och andra kostnader stiger, materien för de krigstida trupperna åldras samt den tjänstgöringsdugliga åldersklassen minskar.

Bästa åhörare,

I år kommer finska staten att ta över sju miljarder euro till i lån – var sjunde euro i statsbudget är lånad. Statens ränteutgifter utgör 2,36 miljarder euro, dvs. nästan lika mycket som försvarsutgifterna. I praktiken uppgår ränteutgifterna för statsskulden i år till 4 500 euro varje minut. Vi måste begränsa den utvecklingen. Politisk, ekonomisk, moralisk plikt gentemot morgondags skattebetalare, dagens unga.

Försvarsförvaltningen gör sitt bästa för att klara av det stora sparkrav som getts. Under valperioden 2011-15, stiger de inbesparingar som drabbar försvarsutgifterna till totalt cirka 575 miljoner euro - alltså under fyra år. Utöver detta har försvarsförvaltningen förbundit sig att under den pågående regeringsperioden täcka de stigande fasta kostnaderna med cirka 150 miljoner euro samt kostnaderna för att verkställa försvarsmaktsreformen på uppskattningsvis cirka 100 miljoner euro ur sin budgetram. Den totala verkan under regeringsperioden är således totalt cirka 825 miljoner euro. I klarspråk innebär detta i praktiken att det belopp vi kan använda på försvaret år 2015 är cirka 10 procent mindre än i dagens läge.

De viktigaste delfaktorerna i försvarsförmågan är personalen, materien, infrastrukturen och verksamheten. Också i fortsättningen kommer cirka en tredjedel av resurserna att

användas för materiell prestationsförmåga och beredskap. Löneutgifterna och den andel av arbetet som beställs utifrån hålls på cirka en tredjedel, och verksamheten tryggas genom att cirka en tredjedel av finansieringen anvisas för detta ändamål.

Vi har en utmaning till. En betydande del av materielen för de krigstida trupperna uppnår ändpunkten på sin livscykel under senare hälften av decenniet och den materiel som utgår kan inte ersättas i full skala. Prisstegringen på försvarsmaterielen och dess livscykel har utgjort grunden för planeringen av framtiden. Materialkostnader i stort sett fördubblas på tio år. Till följd av trycket på att åstadkomma inbesparingar måste nedskärningar i vilket fall som helst också i betydande grad göras i anskaffningarna. Under de närmaste åren resulterar detta dock inte ännu i några betydande inbesparingar, eftersom en del av finansieringen är bunden via kontrakt, och snabba ändringar skulle bara öka kostnaderna.

De kostnadsinbesparingar som åstadkoms genom ändringar i försvarsmaktens organisation och strukturer påverkar försvarsbudgeten först vid slutet av regeringsperioden. Därför måste största delen av inbesparingarna i den inledande fasen göras i den dagliga verksamheten såsom repetitionsövningar, bevärningarnas övningsdygn, flottdygn och flygtimmar. En förutsättning för att ett system som grundar sig på allmän värnplikt och en stor reserv ska fungera och ha prestationsförmåga är att reserven vidareutbildas och att storskaliga övningar för trupperna genomförs. Om man sparar på verksamhetsutgifterna är det just dessa områden som oundvikligen drabbas. Följaktligen är ett av de viktigaste målen med försvarsmaktsreformen att återställa nivån på den dagliga verksamheten från 2015 framåt.

En snabbt genomförd försvarsreform i Finland i en situation med krympande finansieringsramar är en utmaning som förutsätter prioriteringar, omfördelningar och förmåga att kunna avstå från saker. Den krigstida och den fredstida organisationen måste bantas ner. Vi står inför svåra beslut, men på längre sikt är det möjligt att åstadkomma balans mellan resurser och verksamhet endast genom att uppbyggnaden och verksamhetssätten ändras.

Att avstå från helheter och öka kostnadseffektiviteten är centrala metoder för att uppnå bestående kostnadsinbesparingar. Det väsentliga är vad försvarsmakten kommer att bygga på i framtiden – vilken är den kärna som ska bevaras också i framtiden. Jag har uttryckt reform i ett nötskal så här: Den finska armens uniform krymper, men musklerna där inne slys istället bättre.

Internationellt samarbete och nätverkande är också i fortsättningen grundelement för vårt försvar. Behovet av multinationellt samarbete ökar när resurserna blir knappare, och då är varje möjlighet att förbättra kostnadseffektiviteten värd att överväga. Vi utnyttjar de möjligheter som öppnar sig för oss att intensifiera samarbetet med utvalda partners såväl inom det nordiska samarbetet på försvarsområdet, inom Europeiska unionen som också via Natos partnerskap för fred. Detta gäller både utvecklandet av militära prestationsförmågan och deltagande i militär krishantering.

Också i Finland finns det många förväntningar på det nordiska samarbetet inom försvarsområdet som i dag heter NORDEFCO. Samarbetet står på en stark grund. De samarbetsformer som vi alla har nytta av i ISAF-operationen i Afghanistan och i EU:s nordiska stridsavdelningar ger säkert goda förutsättningar att fortgå längre - också när det gäller gemensam användning och utveckling av prestationsförmågan.

I dagens läge har vi fått många konkreta resultat särskilt inom övningsområdet. Till

exempel, det finska flygvapnet deltog i över 30 olika gränsöverskridande flygövningar i föl med både svenska och norska piloter i Lappland. Amfibiesamarbetet mellan Sverige och Finland har långa anor. Nordiska artilleriövningar (NAX) ordnas årligen och vi har även etablerat ett tätt samarbete kring luftvärnssystem med Norge. Det är fråga om att öva med existerande system. Resultaten är kostnadseffektiva övningar med hög motivation och ökad samarbetsförmåga inom Norden.

För att samarbetet ska kunna ytterligare fördjupas krävs dock en kontinuerlig och stark politisk vilja. Det nordiska samarbetets potential har noterats som ett gott exempel också mera vidsträckt i Europa. NORDEFCO är ett bra exempel inom ramen för "Pooling and Sharing". Bland de nordiska länderna har vi en färdig struktur för ett vidareutvecklat samarbete. Nu måste vi rikta in oss på att åstadkomma konkreta resultat också i utvecklingen av militär prestationsförmåga.

Bästa åhörare,

Också om vi håller på att förnya vår försvarsmakt, kommer vissa hörnstenar att bestå även i framtiden och inga stora ändringar kommer att ske i den grundläggande linjen för det finska försvaret. Militär alliansfrihet, allmän värnplikt och ett territorialförsvaret som ständigt utvecklas är de villkor som har ställts för planeringen. Dessa villkor ingår i regeringsprogrammet som styr politiken t.o.m. år 2015.

Inte heller försvarsmaktens uppgifter kommer att ändras. Försvarsmaktens första – och viktigaste – uppgift är att försvara hela Finland. Dessutom bereder sig försvarsmakten på att vid behov stödja andra myndigheter samt deltar i internationell krishantering. Av dessa grundläggande val följer att Finland måste upprätthålla en balanserad helhet – inget delområde av försvarsförmågan får försummas.

Det stöd som ges till övriga myndigheter har visat sig vara en allt viktigare uppgift i takt med att vårt samhälle, som i snabb takt blir allt mera tekniskt, också blir mer sårbart för olika typer av kriser och störningar. Ett aktuellt exempel på detta är den vinterstormen Dagmar som drog över Finland på annandag jul och lämnade tusentals hushåll utan el. Till följd av de elavbrott stormen orsakade gavs reservkraftmaskiner och arbetskraft i handräckning till andra myndigheter. Årligen ger försvarsmakten handräckning till andra myndigheter i genomsnitt cirka 500 gånger.

De största utmaningarna i vårt deltagande i krishantering finns fortfarande i Afghanistan. Finland har förbundit sig vid ett långvarigt stöd till Afghanistan. De ändringar i Finlands deltagande i den militära krishanteringen i Afghanistan som ISAF:s transition möjliggör samordnas med centrala partnerländer som Sverige och Norge och då beaktas Afghanistans behov samt att truppers säkerhet och funktionsduglighet kan garanteras. Trupperna minskas vid slutet av året genom att ytterligare en trupp på 50 soldater hemförlovas. Vi förstärker också vårt deltagande i fredsbevarande under FN:s ledning genom att sända trupper till UNIFIL-operationen i Libanon.

Ärade åhörare,

Utifrån sett kan det verka som om debatten om den allmänna värnplikten i Finland tidvis styrts av känslor. Utan att förringa traditioner eller historia måste man dock konstatera att grunden för att upprätthålla och utveckla systemet i första hand är behoven under kristid. Utan värnplikten skulle det vara omöjligt att försvara ett så vidsträckt område som Finland med små resurser och en liten folkmängd. Värnplikten är för oss ett

kostnadseffektivt sätt att producera den reserv som behövs för undantagsförhållanden.

Givetvis måste också värnplikten följa med sin tid. Min föregångare tillsatte i augusti 2009 en extern utredningsgrupp för att granska värnpliktens samhällseliga verkningar.

Gruppen avlät i september 2010 sin slutrapport, som innehöll totalt 77

åtgärdsrekommendationer om hur värnplikten kunde utvecklas. Av dessa har 40 redan genomförts, och ett tjugotal andra förbereds. Åtgärderna strävar efter att öka de positiva samhällseliga verkningarna av värnplikten samt att främja att värnplikten känns vettig och motiverande ur beväringarnas synvinkel. Centrala mål också för försvarsreformen vad gäller värnplikten är att trygga och förbättra förutsättningarna till utbildning.

Vid utvecklandet av värnplikten är utmaningarna bl.a. en nedgång i antalet som inleder tjänstgöring, antalet som avbryter sin tjänstgöring samt bristen på utbildare vid grundenheterna. Av den manliga ålderklassen inleder cirka 80 procent tjänstgöring (d.v.s. ca 26 000 män) samt ungefär 400 kvinnor årligen. Antalet beväringar som inleder tjänstgöring sjunker i framtiden i och med att storleken på den tjänstgöringsdugliga ålderklassen minskar, vilket igen har en direkt verkan på den truppförbandsstruktur som behövs. År 2018 har vi 4000 utbildningsplatser för mycket jämfört med i dag.

Bästa åhörare,

Vårt mål är att försvarsmaktens nya organisation och verksamhetsätt ska tas i bruk vid ingången av år 2015. På detta sätt garanteras att reformen är verkningsfull på lång sikt i det utmanande finansiella läget.

Den finska försvarsförvaltningen har varit föremål för omorganiseringar sedan första hälften av 1990-talet. Med den reform som nu ska göras borde man kunna bilda en sådan kärna för försvarsförmågan med vilken vi kan gå in i 2020-talet utan betydande behov av korrigeringar. Inom försvarsförvaltningen förstår vi att vi sitter i samma båt som hela statsförvaltningen, och att vi måste ta vårt ansvar för statsförvaltningens sparåtgärder.

Behovet att reformera försvarssektorn tar säkert inte slut här, utan vi står naturligtvis också i framtiden inför ändringar. Snart nog är det skäl att på nytt överväga grundläggande lösningar i vår säkerhets- och försvarspolitik, som reformen denna gång inte gäller. Efter behov måste alla alternativ granskas för att utvärderas djärvt och fördomsfritt. Betydelsen av kontinuitet och förutsägbarhet bör inte förringas, men vi bör inte heller låta dem låsa våra val i framtiden.

Det finska försvaret kan inte granskas som en fristående helhet. Vi är en del av det euroatlantiska området och vi möter samma utmaningar som övriga länder i området. Under tider som är ekonomiskt utmanande ökar bara betydelsen av multinationellt samarbete. Största delen av EU-länderna och alla medlemsländer längs unionens östra gräns utom Finland stöder sig i dag i sitt försvar på Nato.

Regeringsprogrammet från 22.6.2011 definierar Finland relation till NATO:

"Finland tillhör ingen militär allians, men samarbetar med Nato och bevarar möjligheten att ansöka om medlemskap i Nato. Finland planerar inte att ansöka om medlemskap i Nato under denna regeringsperiod. Finland bedömer ett eventuellt medlemskap i Nato utifrån sina egna nationella säkerhets- och försvarspolitiska intressen. Finland arbetar för att utveckla samarbetet mellan Europeiska unionen och Nato och beaktar Natos betydelse som ett viktigt forum för den europeiska säkerhetspolitiken."

Finland deltar aktivt i det samarbete som är öppet för partnerskapsländer samt i utvecklandet av partnerskaps- och samarbetsprogrammen. Finland för en regelbunden politisk dialog med Nato och deltar i Natoleda krishanteringsoperationer. Finland strävar efter att delta i den supplementära verksamheten till Natos snabbinsatsstyrkor för att utveckla den kapacitet som behövs vid internationell krishantering samt för att förstärka den nationella försvarsberedskapen.

Besluten om att förnya försvarsmakten fattas naturligtvis inte enbart på ekonomiska grunder, utan det viktigaste är att upprätthålla kärnan i försvarsförmågan. Försvarsförmåga kan skapas och bevaras endast med långsiktigt arbete, och detta arbete får inte vara beroende av konjunkturerna. Klart är också att förnyandet av försvaret inte endast är en fråga för försvarsförvaltningen. För att reformen ska lyckas förutsätts både förståelse från de politiska beslutsfattarnas sida och medborgarnas godkännande. Det är trots allt ett faktum – liksom tidigare - att den innersta kärnan av den finska försvarsförmågan är medborgarnas starka försvarsvilja.

Eftersom uniformen krymper syns musklerna bättre!